

1579

17

L-44

1029

6
ԿՐՕՆԱ-ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

(28)

ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ԵՒ
ԱՆՁՆԱԶՍՊՈՒԹԻՒՆ

ՓՐՕՖ. Լ. ԼԵՒՈՆԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ՍԷԼԱՄԷԹ»

ԴԱՆԻԷԼ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

1929

2010

17
L-44

17
L-44

53073-ահ

2001

39308-67

ՆԿԱՐԱԳԻՐ ԵՒ ԱՆՁՆԱԶՍՊՈՒԹԻՒՆ

Մարդուն մեջ սրահուած ոյժեր: Մարդս աշխարհ կու գայ մեծ ոյժերով օժտուած: Նորածին մանկիկը ոյժերու զարմանալի պահարան է, թաքուն կարողութիւններով լեցուն է: Ծառի սերմի կը նմանի որ հետզհետէ կը մեծնայ ու կը զարգանայ: Տասնըութ քսան տարեկան երիտասարդի մը մարմնոյ, մտքի և հոգիի բոլոր կարողութիւնները կ'եփին, կ'եռան: Կաթսայի մէջ եռացող ջուրի կը նմանին, որ կ'ուզէ կափարիչը նետել ու յորդիլ: Չափահաս տարիքով մարդը կորով ու յարատեւութիւն ունի: Ամէն բանէ չաղգուիր չուտով, այլ իր ոյժերը մէկ կէտի վրայ կեդրոնացնելով կրնայ մեծ ազդեցութիւն մը գործել: Մէկ խօսքով, մանկիկն ալ, երիտասարդն ալ, նաեւ չափահաս մարդը, շատ ընդունակութիւններ ունին:

Անձնագոյութիւն: Ահա կեանքի շատ կարեւոր հարց մը ևս: Պէտք է այս ոյժերն ու ընդունակութիւնները սանձել և ուղիղ վարել: Այս կը կոչուի անձնագոյութիւն: Ելեկտրական մարտկոց մը որ շատ ոյժ ունի, եթէ լաւ չկառավարուի, կրնայ հրդեհ յառաջ բերել ու աւերում գործել: Վազուն գետը մեծ ոյժ ունի: Գործարաններու մէջ օգտակար ծառայութիւն կրնայ մատուցանել՝ անիւները զարձակելով: Բայց եթէ այդ ոյժը վարիչ, ուղղիչ ձեռքի մը տակ չգտնուի, կրնայ գիւղերն ու քաղաքները կոխել, քանդել: Այսպէս են նաեւ մարդկային կեանքի անձնային յատուկ ոյժերն ու զօրութիւնները: Մեր մարմինը, միտքն ու հոգին մեծ ոյժեր ու ընդունակութիւններ ունին: Կրնան շատ բարձր նպատակներու ծառայել: Սակայն եթէ պատշաճօրէն

չգտաւ ինչ ու չգործածուին, աւերման գործիք կ'ըլլան: Հետեւաբար անձնագտնութիւնը կարեւոր խնդիր է կեանքի ամէն շրջանի համար, մասնաւոր մահու և կենաց խնդիր՝ մարդոց համար: Մեծ տարբերութիւնները որ մարդոց մէջ կան՝ չեն ծագիր այնչափ անոնց ընդունակութիւններուն բնութենէն, որչափ այդ ընդունակութիւններուն գործածումէն, այն է՝ իրենց անձը զսպելէն կամ չզսպելէն:

Նկարագրի այստեսացող քշնամիներու դեմ պայքար: Մարդու մարմինը ո՛րքան ենթակայ է ախտի մանրէներու յարձակման, միտքն ու հոգին ալ նոյնքան ենթակայ են բուռն չարութեան մանրէներու յարձակման: Բարոյական մեր կեանքին սպառնացող թշնամիները թերեւս աւելի շատ են քան մարմնաւոր մեր կեանքին սպառնացող թշնամիները: Երիտասարդ թէ ծեր, արու թէ էգ, փոքր թէ մեծ, ամէն ոք անդադար չլիման մէջ է իր նկարագրին սպառնացող թշնամիներու հետ: Ասոնք չեն փճանար մեր անփոյթ ու անտարբեր ընթացքով: Ընդհակառակն, անփութութիւնը կեանքի ամէնէն վտանգաւոր թշնամին է: Հարկ է լրջօրէն կռուիլ անոնց հետ: Բարոյական տաղնապաները բնական են մարդկային կեանքի մէջ: Մեծ մարդիկ իսկ տալանաւոր կը պատահին: Սակայն բուն խնդիրը սա է թէ ի՞նչ դիրք կը բռնենք և մեր կամքին ի՞նչ ուղի տնտեսութիւն կու տանք այդ պահերուն: Կարճ խօսքով, նկարագրի կը շահուի լուրջ պայքարով, ոչ մէկ յաղթանակ կը շահուի առանց պատերազմի: Նկարագրի յաղթանակն ալ բարոյական պատերազմով միայն կը շահուի: Ամէն տեսակ բանի հակող, ամէն տեսակ հովէ ազդուող մէկը մեծ մարդ չէ և չկրնար նկարագրի տէր ըլլալ այդ պայմաններուն տակ: Բարոյականի համար պատերազմողը միայն մեծ մարդ է և նկարագրի կը շահի:

Տեղիքներու և հղատորներու ընթացք: Անձը զսպելու շատ եղանակներ կը յանձնարարուին: Ամէնէն ընդհանրացած եղանակներէն մին է տէրվիչներու և ճգնաւորներու ընթացքը: Ասոնք կը հաւատան թէ նկարագրի թշնամիներու յաղթելու միջոցն է անձը մեկուսացնել կեանքի բնական յարաբերութիւններէն: Առանձնակեաց ճգնաւորներ կը պատուիրեն անձը նուաճել՝ աշխարհի հետ ամէն յարաբերութիւն խզելով: Ըգնաւորութեան հակումը շատ ընդհանրացած է Արեւելքի և Արեւմուտքի մէջ: Անոր վրայ հիմնուեցաւ Եւրոպայի միջին դարու վանական կեանքը, նաև Ասիոյ Տէրվիչներուն և Հնդկաստանի Փագիրներուն կեանքը: Այս դրութիւններուն հետեւողները չեն ուտեր, չեն խմեր, արուեստով ու առեւտրով չեն զբաղիր: Լեռան մը գլուխը կամ ամալի ձորի մը մէջ կամ կրօնական ճգնարանի մը անկիւնը կը բնակին: Մինչեւ իսկ կը տանջեն ու կը չարհարեն իրենց մարմինը և այսպէս ապրիլ կը յանձնարարեն անձնագտնութեան համար: Ասոնց այս ընթացքին պատճառը իրենց սխալ ըմբռնումն է չարութեան աղբիւրին նկատմամբ: Կը կարծեն թէ չարութեան աղբիւրը մեր շրջավայրին մէջ է, այսինքն մեզմէ դուրս: Ուստի կը խորհին թէ անձը կը կրթուի, եթէ ամէն յարաբերութիւն խզուի շրջավայրի հետ և մարմինը խոշտանգուի: Սակայն, ինչպէս ըսինք, այս ըմբռնումն հիմնովին սխալ է: Մեզ չարութեան մղող շատ բաներ կրնան գտնուիլ մեր շրջավայրին մէջ, բայց մեր անոնցմէ յաղթուելուն բուն պատճառը մեր ներքին միտումն ու նուիրումն է: Չարութիւններու բուն առանցքը մեր մէջ է և ոչ դուրսը: Կրնայ մէկը Յովսէփի պէս փորձուիլ: Բայց եթէ ներքին հակում կամ յարում չունենայ, իր անձին բոլորովին տէր և իշխան կը համարուի, ճիշտ ինչպէս երբ դուրսէն ման-

բէնքեր յարձակին մարմինն վրայ և մարմինը դիմադրող ոյժ ունենայ, չեն կրնար անոնք հոն հաստատուիլ: Տէրվիշութիւն և առանձնակեցութիւն չեն կրցած լուծել անձնագոյութեան հարցը: Ո՛րքան ալ մեկուսանանք, ո՛րքան ալ փակուինք վանական խաւար խուցերու մէջ, չենք կրնար արգիլել որ ներքին մեր հակումները մեզ գտնեն ու յաղթահարեն: Չարութեան աղբիւր՝ արտաքին բաները չեն, այլ՝ ներքին զգացումներն ու փափաքները: Շնութիւն, ցոփութիւն, նախանձ, ազահութիւն, նենգութիւն և նմանօրինակ ուրիշ մանրէներ մեր ծոցին մէջ կը ծնին և բոյն կը դնեն: Բուն հարցն է մեր ներքը մաքրել և ասոնց դէմ մեր անձը հսկողութեան ու պահպանութեան տակ աւելիլ: Տէրվիշութիւն և վանականութիւն չեն կրցած այս չարիքին զարման ըլլալ: Բարձրագոյն նկարագրի տէրերը մենակեացները չեն: Բարոյական մեծութիւնն աշխարհէ փախչիլ չէ, այլ՝ կեանքի պարտականութիւններուն ու պատասխանատուութիւններուն մէջ ապրիլ անձը զսպելով:

Չարութիւններու դեմ մարտի, վսեմ նպատակներ: Չարութիւններու դէմ պայքարին մէջ կարեւոր կէտ մը այն նպատակն է զոր կեանքի մէջ կը հետապնդենք: Բարձր ու նուիրական նպատակ մը հետապնդող չարութիւններու դէմ ամուր բերդի մը պէս է: Ստորին նպատակ հետապնդողն ընդհակառակն կը յաղթուի չարութիւններէն: Հոգեբանական օրէնքները կը հաստատեն զայս: Ըսինք թէ ամէնս ալ ուժի մթերոց ենք: Մեր կիրքերն այդ ոյժերուն գործունէութիւնն են: Անոնք ի բնէ ոչ չար են, ոչ բարի: Սակայն բարի պտուղ կու տան եթէ բարի ուղղութեամբ քշուին, և չար եթէ չար ուղղութեամբ քշուին: Ահա հոգեբանութեան տեսակէտով բուն հարցն է մեր

կիրքերը վարել և բարի նպատակներու ծառայեցնել: Կեանքի անհրաժեշտ մեր բնական հակումները կարելի չէ ջնջել: Զանոնք հակաբնական ճնշումի տակ ալ պահել կարելի չէ: Զանոնք ջնջելու ճիգն այնպիսի խանգարում մը յառաջ կը բերէ մեր մէջ որ հետեւանքը խեղադարձիւն կ'ըլլայ: Խեղադարձիւնը կիրքի բացակայութիւն չէ, այլ անգոյութիւն, ղեկի խուսափում ձեռքէ: Հետեւաբար այս հակումները ելք մը պիտի գտնեն անվրէպ և հոն գործունէութիւն ցոյց տան: Անպատճառ ճամբէ մը պիտի ընթանան:

Ստորին նպատակներ մեզ կը կործակեն: Ասոր հակառակ միայն երկու ճամբայ կայ մեր առջև: Մին է այս կիրքերու հոսանքին առջև ստորին ուղիներ ցուցնել և զլիքվայր վազել երթալ: Շատեր այս ճամբան կ'ընտրեն գիտնալով և չգիտնալով: Կիրքերու գերիններ ու ստրուկներ են: Անձնագազտ, ազահ, ընչասէր, ամբարտաւան, չնացող ու դիւրագրգիռ են: Ամէն բանի կը նախանձին, ամէն բանի կը ցանկան ու կը բարկանան: Ամէն ժամանակ կը գոռոզանան և անձնական կիրքերէ կը տարուին: Թէ այս ընթացքը կիրքերու համար լաւ ուղի մը չէ, յայտնի է սա իրողութենէն որ այս ուղին ի վերջոյ կը կործանէ մեր անձը: Անձնասէր ու ազահ մարդու հետ ոչ ոք կ'ուզէ յարաբերութիւն ունենալ: Այնպիսին իր ընտանիքին անգամ խորհելի է: Աշխարհի մէջ մինակ կը մնայ բոլորովին: Հետեւաբար կեանքը տանջանք կ'ըլլայ անոր և ինք բանէ մը զո՛հ չմնար: Իր ցանկութիւններուն հետեւողն այսպէս ի զուր կ'սպառէ կեանքի զօրութեան մեծագոյն աղբիւրները: Այս ընթացքը տկարութեան և վերջապէս մահուան կը տանի: Այսպիսին տունն ու ստացուածքը կրակի տուած մարդու մը պէս տրտում տխուր կը նստի վերջապէս իր կեանքի աւերակոյտին վրայ:

Բարձր նպատակները մեզ կը զօրացնեն : Ուրիշ ուղի մը ևս կայ ուր կարելի է մղել մեր կիրքերը : Կրնանք զանոնք բարի և բարձր նպատակներու ծառայեցնել : Մանկամարդ կին մը մաքուր ընտանիք մը կազմելով կրնայ իր աշխուժութիւնն ու գեղեցկութիւնը զաւակներ մեծցնելու և կրթելու գործին ծառայեցնել : Եթէ այս անկարելի է, կրնայ իր գործը գործածել՝ հիւանդներու սպասարկելով, զպրոցի մէջ վարժուհիութիւն ընելով, թշուառ ու ինկած ընտանիքներու նպաստ և օգնութիւն հայթայթելով : Նմանապէս երիտասարդ մը կրնայ իր եռուն ոյժերը մարդկութեան օգտակար գործերու տրամադրել փոխանակ անձնական հաճոյքի համար սպառելու : Մեծ համբաւ չհողներուն մեծ մասը երիտասարդ տարիքի մէջ իրենց բոլոր ոյժերը վսեմ նպատակներու նուիրած անձեր են : Ամբողջ կացի հնարիչ մեծանուն էտիսըն մատաղ հասակի մէջ կարգաց Տիթրոյթ քաղաքի գրատան հինգ մեթր երկարութեամբ դարակներուն մէջ գտնուող բոլոր գիրքերը : Անգղիացի հռչակաւոր բանաստեղծ Քիթս բանաստեղծի համբաւ ստացաւ տասնընչորս տարեկան հասակի մէջ, և իր ամէնէն նշանաւոր քերթուածը գրեց երբ քսանըմէկ տարեկան էր : Յրանքին տասներեք տարեկան հասակի մէջ գիշերն ի բուն ոտանաւոր կը կարգար և յետոյ ոտանաւոր գրելով Պոսթընի փողոցներուն մէջ կը ծախէր : Բոպըրթ Ֆուլթըն իր կեանքին տասներեթներորդ տարին չթեւակոխած՝ գծագրիչ ու բանաստեղծ եղաւ : Ճէֆըրսըն, երբ տասներեթը տարեկան էր, օրը տասներմէկ ժամ կ'ուսանէր : Հրպըրթ Սփէնսըր փիլիսոփան երկրաչափ եղաւ երբ տասներեթը տարեկան էր : Յրանսացի Փասքալ տասնըվեց տարեկան հասակին մէջ չափազիտական գրութիւններ գրեց և տասներինը տարեկան հասակին մէջ հաշուի մե-

քենայ հնարեց : Անգղիացի ծովակալ Նելսըն վտանգի ենթարկուած նաւ մը վարեց, երբ դեռ տասներինգ տարեկան էր : Յրանսացի զօրավար Մոնքամ և Անգղիացի զօրավար Ուուլֆ պատերազմի մէջ անուն չահեցան երբ դեռ տասնըվեց տարեկան էին : Յրանսացի մեծ հայրենասէր Ժան Տարք սկսած էր գաղափարականի տէր ըլլալ երբ դեռ տասներեք տարեկան էր : Ժոզէֆ Քոնրատ, որ բնաւ Անգղերէն չէր գիտեր մինչև քսանըմէկ տարեկան եղաւ, իր ջանքով ու աշխատութեամբ մեծ համբաւ ստացաւ Անգղիական զրականութեան մէջ : Կալիլէոս տասներեթը տարեկան հասակին մէջ աւարտեց իր բժշկական ուսմանը ընթացքը : Հըքսլի, երբ տասներեթը տարեկան էր, չկար գիրք մը զոր կարդացած չըլլար : Մեծ երաժիշտներէն ու արուեստագէտներէն շատեր հռչակ հանեցին տասներինը տարեկան չեղած :

Ասոնք կը ցուցնեն թէ մարդս կրնայ շատ մեծ բաներ ընել, արտասովոր գործեր կատարել, եթէ ուղիղ վարէ ու կառավարէ բնական իր ոյժերը : Մանաւանդ կեանքի այն շրջանը, որ կ'երկարի տասներինգէ մինչև քսանըինգ տարեկան հասակը, մարմնոյ, մշտնի և ի մասնաւորի զգացումներու յորդման շրջանն է : Այդ շրջանին մէջ երկու ճամբայ կը բացուի ամէն երիտասարդի առջև . կա'մ լաւ ուղղութիւն մը պիտի տայ իր ոյժերուն ու ընդունակութիւններուն, կա'մ ստորին նպատակ մը պիտի հետապնդէ : Ո՛րքան երիտասարդներ որ կրնային հանճարներ ըլլալ գիտութեան ու արուեստի մէջ՝ ստորին նպատակներու զոհ եղան : Բարեբախտ է այն երիտասարդը որ այդ շրջանին մէջ բարձր նպատակ ու սկզբունք մը կը գտնէ իր կեանքին համար, անոր կը նուիրէ բոլոր իր սեփական ոյժերը և կ'իշխէ իր անձին :

Չար ընկերներէ զգուշացիր : Ուրիշ կարեւոր կէտ մը ընկերակցի հարցն է : Մեր նկարագրին վրայ մեծ ազդեցութիւն ունի ընկերակցութիւնը և միջավայրը ուր կ'ապրինք : Ընկերութիւն կայ որ մարդը ճամբու կը բերէ : Ընկերութիւն ալ կայ որ մարդը ճամբէ կը հանէ : Գինովներու ժողովի մէջ գտնուող մը գիւրաւ չկրնար դիմագրել խմելու փորձութեան : Գինովութեան գերիններուն մեծ մասը իրենց առաջին քայլն առին ընկերով մը սիրոյն , չուզելով անոր հրաւերը մերժել : Անձնագոյութեան տիրանալու առաջին պայմանն է չար ու վտանգաւոր յարաբերութիւններէ զգուշանալ : Զգուշանալ չար բարեկամներէ , չար գիրքերէ , չար լրագիրներէ , չար նկարներէ , չար պատմութիւններէ , չար տեսարաններէ : Նկարագրի վրայ չառ մեծ ազդեցութիւն ունին չար պատկերները զորս ապակեփեղկերու մէջ կը տեսնենք փողոցէն անցնելու պահուն , հասարակ զրոյցներն ու չար պատմութիւնները զորս մանկութեան ատեն կը լսենք մեր տուններուն մէջ , չար վէպերը զորս գաղտնի կը կարդանք դպրոցի մէջ : Այսպիսի չար շիւումներ կ'ապականեն մեր երեւակայութիւնը , կը թունաւորեն մեր միտքերը և մեզ կը տկարացնեն մեր կիրքերը կառավարելու մէջ : Ամէն չար գիրք որ կը կարդացուի , ամէն չար խօսք որ կը լսուի , ամէն չար նկար որ կը տեսնուի , ձեզք մը կը բանայ մեր անձնագոյութեան պատին մէջ :

Բարի ընկեր ընտրէ : Բայց այդ չբաւար : Չարէն լոկ զգուշանալ անբաւական է մեր նկարագրը պահպանելու համար : Չարէն զգուշանալով հանդերձ պէտք է դէպ ի բարին դիմել : Թափուր տեղ չկայ և չկրնար ըլլալ աշխարհի մէջ : Բան մը հանէ իր տեղէն , անմիջապէս օդը կը լեցնէ թափուր թողուած տեղը : Աշխատինք

մեր միտքէն հանել , վտարել չար հակումներ ու զղացումներ , և ահա անմիջապէս ուրիշ հակումներ , թերեւս աւելի չար ու ստորին , կը փութան դրաւել մեր միտքը : Մինչ մէկ թշնամիէն կը խուսափինք , աւելի չարերու ձեռք կ'իյնանք : Չարէն ազատուելու կերպն է բարին ընդունիլ և ոչ թէ լոկ չարը մերժել : Խաւարէն ազատուելու կերպն է պատուհանները բանալ արեւին առջեւ : Ապականալ օդէն ազատուելու կերպն է մաքուր օդ շնչել : Բարին դարձիւր , չարն ինքնին կ'անհետանայ : Լոյսն ընդունէ , խաւարը կը փարատի : Նկարագրի դարգացման մէջ հիմնական ճշմարտութիւն է այս : Ինչպէս առողջ մարմին կ'ստացուի մաքուր օդով , լաւ սնունդով ու կանոնաւոր մարմնամարզով , նոյնպէս առողջ նկարագիր կ'ստացուի մաքուր ընկերներով , բարի խորհուրդներով ու օգտակար ծառայութիւններով : Չբաւար լոկ չար չըլլալ և չարութիւն չընել աշխատիլ : Անհրաժեշտ է բարիներու հետ չփոխիլ , բարիներու ընկերակցիլ և բարի ըլլալ : Պէտք է բարիով ու գեղեցիկով սնանիլ : Շատ երիտասարդներու բարոյական կործանման պատճառը սա է որ բարի անձերու հետ հպում չունեցան իրենց տղայ հասակէն , և խօսքերը զորս լսեցին ու գիրքերը զորս կարդացին՝ չար էին : Բարեբախտ է այն երիտասարդը որ բարի ընտանիքի մէջ կը ծնի , բարի միջավայրի մէջ կը մեծնայ , լաւ դպրոցի մէջ կ'ուսանի և լաւ անձերու հետ կը յարաբերի :

Չանա բարի սովորութիւններ ստանալ , բարի վարք ունենալ : Անձնագոյութեան հարցին մէջ կարեւոր կէտերէն մին ալ բարի սովորութիւններ ստանալու ջանքն է : Ան որ սովորած չէ ուղիղ ապրիլ , ուղիղ և մաքուր խորհիլ՝ չուտով տեղի կու տայ փափաքներու և չգոյակի իր անձը : Ընդհակառակն , ան որ սովորած է ուղիղ

գործել, ուղիղ խորհիլ, դիւրաւ տեղի հտար: Ինչպէս մաքուր ապրիլ, մաքուր ուտել վարժուած մարդուն մարմինը ախտերու յարձակման կը դիմադրէ, նոյնպէս ալ բարոյական կեանքի մէջ մաքրութեան վարժուած մարդուն հոգին ամուր կը մնայ բարոյական ապականիչ ազդեցութիւններու դէմ: Վարքով պարկեշտ ու ազնիւ ըլլանք, չուտով չբարկանանք, համբերութիւն սորվինք, կեանքի դէպքերն անխռով ողջունել վարժուինք: Զանաւոր ամէն բան գէշ հոնսնել, գէշ չմեկնել, այլ մանաւանդ լաւ տեսնել ու լաւ մեկնել: Սորվինք մեր վրայ չար խօսողներուն համբերել և մեզ անխճողներուն համար աղօթել, մարդոց հետ մեր յարաբերութիւններուն մէջ վէճ ու երկպառակութիւն չյարուցանել, այլ հաշտ ապրիլ: Խոնարհութեան տիպար ըլլանք, չգոռոզանանք: Վերջապէս մեր վարքը փափկութիւն, խոնարհութիւն, համբերութիւն և շնորհ բուրէ: Ահա այն ժամանակ մեր անձին տիրած կ'ըլլանք:

Երեւակայութիւնը մարդու պահէ: Նմանապէս պարտաւոր ենք մաքուր պահել մեր խորհուրդներն ու երեւակայութիւնը: Չարութիւններու բուն աղբիւրը ներքին մեր մտածումներն են: Մեր գործերն այն մտածումներուն պտուղն են: Ասոր համար պէտք է ամէնէն աւելի մեր ներքին վիճակին ուշադրութիւն ընել: Վարժուելու ենք չար մտածումները մեր միտքէն հանել և բարի մտածումներ սնուցանել: Մարդ նախ մտովի բարկութեան և թշնամութեան զգացումներուն տեղի կու տայ և ապա կը յանդգնի սպանութեան ոճիւր գործել: Սպանութիւնն այն զգացումներուն պտուղն է: Շնորհեան ու պոռնկութեան հակամէտ անձեր նախ այդ զգացումներուն գերի կ'ըլլան մտովի: Զանոնք կը սնուցանեն իրենց մտքին մէջ և

յետոյ կը փորձուին ի գործ դնել զանոնք: Մարդ չար գործ մը իրապէս գործելէն առաջ միտքով կը գործէ, անոր համար ալ շուտ կը փլչի: Այս բացատրութիւններէն կը հասկցուի թէ պէտք է որ մեր բուն ծածուկ զգացումներուն ու մտածումներուն յաղթենք: Ներսէն թշնամիէն յաղթուելէ ետեւ պարապ բան է դուրսէն յաղթել աշխատիլ: Բուն ներսէն յաղթելու ենք թշնամիին: Ուստի պէտք է որ սովորութիւն ընենք բարի մտածում ու մաքուր զգացում ունենալ: Եթէ կ'ուզէք ոճիւր գերծ մնալ, ոչ մէկու դէմ թշնամութիւն սնուցէք: Ընդհակառակն, սիրոյ և բարեկամութեան զգացումով լեցուցէք: Այն ժամանակ ոչ մէկ անձ կը նեղուի ձեզմէ: Եթէ կ'ուզէք շնութեան ու պոռնկութեան մէջ չիյնալ, սովորութիւն ըրէք ամէն բանի բարի զգացումով նայիլ, ամէն բան բարի աչքով դիտել: Եթէ ձեր զգացումները մաքուր ըլլան, ցանկութիւններու յարձակումէն զերծ կ'ըլլաք: Զեր միտքն ու սիրտն այնպէս պահպանեցէք որ ապականութեան ճճիներ իրենց համար սնունդ պարունակող ազտեղութիւն չգտնեն հոն:

Օրինակ մը: Ուսուցիչ մը ձմրան օր մը կը կանչէ իր աշակերտները և կը պատուիրէ ձիւնին վրայ վազել, պարգեւ խոստանալով բոլոր անոնց որ ուղիղ գիծ մը թողուն իրենց ետին: Բոլոր աշակերտները կը վազեն: Վերջապէս «Կեցէք» կը հրամայէ: Ամէն ոք իր ետին նայելով կը տեսնէ թէ ծուռումուռ ձամբայ մը գծած է: Միայն մէկ աշակերտ կրցած էր ուղիղ գծով վազել: Ուսուցիչը կը հարցնէ թէ ի՞նչպէս վազեցին: Ամէնն ալ կը պատասխանեն թէ իրենց ոտքերուն ուշադիր ըլլալով ջանացին ուղիղ վազել: Ասոնք անյաջողներն էին: Ուղիղ վազելով պարգեւ չանողին ալ կը հարցուի: Ան կը պատասխանէ թէ ոտքերուն ուշադիր ըլլալէ աւելի հան-

դիպակաց բարձր ծառ մը նշանակէտ բրաւ և դէպ ի նոն
դիմելով կրցաւ ուղիղ գծի նետք մը թողուլ իր ետին:

Եզրակացութիւն: Կ'ուզէ՞ք նկարագրի պարզեւը
չափի: Դէպ ի բարձր ու ազնիւ գաղափարական մը
դիմեցէք:

54

1579

2013

0085617

